

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-637783-II-712/12/EB

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Warszawa,

5. VI. 2012

Pan

Jarosław Gowin

Minister Sprawiedliwości

Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich od wielu lat interesuje się problemem wykonywania kar wobec osób, które z różnych przyczyn nie odbywają prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności. W 2009 r. wystąpił w tej sprawie do Ministra Sprawiedliwości, zwracając szczególną uwagę na wysoką liczbę osób, których ten problem dotyczy. W odpowiedzi z dnia 19 marca 2009 r. otrzymał zapewnienie, iż przygotowywany projekt zmieniający Kodeks karny wykonawczy z pewnością przyczyni się do zmniejszenia liczby skazanych oczekujących na wykonanie orzeczonych wobec nich kar pozbawienia wolności m.in. poprzez likwidację instytucji odroczenia i przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności. Ponadto projekt ten zakładał znacznie częstsze stosowanie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności na etapie postępowania wykonawczego.

Jak wiemy, nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego nie wprowadziła powyższych zmian. Natomiast problem pozostał. Jego efektem są liczne skargi na naruszenie zasady wykonania kary pozbawienia wolności bez zbędnej zwłoki, kierowane do podległego mi Biura. Dla przykładu podam, że w jednej ze spraw wnioskodawca otrzymał wezwanie do odbycia kary w wymiarze roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, po 10 latach od wydania prawomocnego wyroku. W innym przypadku osoba oczekiwała na wykonanie prawomocnego wyroku skazującego ją na karę 3 lat pozbawienia wolności przez 14 lat. W tym czasie obaj skazani założyli rodziny, jeden z nich ukończył studia, drugi otworzył własną działalność

gospodarczą. Ich sytuacja rodzinna, materialna i społeczna uległa radykalnej zmianie. Opisane przypadki zmuszają więc do postawienia pytania, czy odwlekanie wykonania kary pozbawienia wolności na tak długi okres czasu spełnia swą rolę?

W jednym ze swoich postanowień Sąd Apelacyjny w Krakowie stwierdził, iż takie działanie sprawia, że po latach kara staje się dolegliwością abstrakcyjną odczuwalną przez skazanego i jego bliskich bardziej jako krzywda, niż jako zapłata za skrzywdzenie innej osoby (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 października 2004 r. II AKzw 688/04, KZS 2004/11/20). Ten sam Sąd Apelacyjny, w postanowieniu z dnia 26 września 2006 r. zauważył, że kara po latach staje się bezcelowym okrucieństwem (II AKze 658/06, KZS 2006/10/12).

Z drugiej zaś strony nasuwa się kolejne pytanie, czy odwlekanie wykonania kary pozbawienia wolności nie narusza prawa pokrzywdzonego?

Przepis art. 9 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego wyraźnie stanowi, że postępowanie wykonawcze wszczyna się bezzwłocznie, gdy orzeczenie stało się wykonalne. Owa bezzwłoczność wykonania orzeczenia łączy się bezpośrednio z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, tj. prawem do uzyskania wyroku sądowego, co oznacza także stworzenie procedur efektywnego wykonywania zapadłych wyroków (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 czerwca 1998 r., K. 28/97). Prawo do osadzenia bez nieuzasadnionej zwłoki oznacza także powinność wykonania kary niezwłocznie po prawomocności wyroku (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 lutego 2002 r. II AKz 47/02, KZS 2002/2/43). Kwestię tę reguluje przepis § 357 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 38, poz. 249 z późn. zm.) wskazując, że każde orzeczenie, które staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, powinno być skierowane do wykonania bezzwłocznie, nie później niż 14 dni od daty uprawomocnienia lub od daty zwrotu akt sądowi pierwszej instancji.

Odwlekanie w czasie wykonania kary pozbawienia wolności jest sprzeczne z przytoczonymi powyżej przepisami, jak również z Europejską Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Przepis art. 6 ust. 1 Konwencji wyraźnie

konstatuje o rozpoznaniu sprawy w rozsądnym terminie. Stosowanie tej zasady dotyczy każdego stadium postępowania, w tym także wykonawczego.

Dla szerszego zrozumienia skali omawianego problemu, pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Dane te wskazują że w marcu 2012 r. na wykonanie oczekiwało 47.018 orzeczeń, które dotyczyły 39.085 osób. Z tej liczby 34.211 osobom upłynął termin stawienia się do odbycia kary. Warto podkreślić, iż dane te wskazują mniejszą liczbę osób oczekujących na osadzenie, ponieważ są opracowywane wyłącznie na podstawie dokumentacji faktycznej posiadanej przez Służbę Więzienną.

Taki stan rzeczy świadczy przede wszystkim o dużej słabości polskiego wymiaru sprawiedliwości oraz wskazuje na potrzebę podejmowania odpowiednich działań, które doprowadzą do skuteczniejszego egzekwowania orzeczeń skazujących na bezwzględną karę pozbawienia wolności.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.) uprzejmie proszę o udzielenie informacji, jakie działania są podejmowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości celem rozwiązania przedstawionego przeze mnie problemu.

Ło, 023 wyrosy szocaku

Janusz Jędrzejko